

Lederen har ordet

The 7th Nordic Meeting in Neuropsychology er vel overstått. Det var mange deltagere (rundt 350) og responsen både på det faglige og sosiale programmet synes i hovedsak å ha vært meget god. Jeg tror opplevelsen av å

være bidragende til et vellykket arrangement gradvis trengte inn i alle som hadde ansvar for møtet. Og det gjør godt, er nærmest berusende, å være fornøyd med seg selv.

For at rusen ikke skal ta overhand, er det viktig med motgift. Slik motgift kan være å lytte til det som har kommet av konstruktiv kritikk. Særlig vil jeg vektlegge at det fra flere ble etterlyst større innslag av klinisk relevante tema. Det ble påpekt at for mange klinisk arbeidende kollegaer vil slike tema være avgjørende for om de vil komme på fremtidige nordiske møter. For at fagfeltet skal forbli samlet er det en viktig utfordring for kommende arrangører å ta slike synspunkter alvorlig.

Mandag 27. august var Nordic 2001 historie. Alle hadde reist hjem, det var tid for å være sliten og for å forholde seg til den vanlige hverdag igjen. For NNF representerte også denne dagen begynnelsen på en ny agenda

hvor vi enda ikke kjenner detaljene. Den forrige agendaen ble skissert i en leder i *Nevropsykologi* i mai 2000 og lød som følger: 1. Arrangement av årsmøte i november 2000 om nevropsykologi/demens, 2. Arrangement av Nordic 2001 og 3. Slutføring av arbeidet med Veileder i klinisk nevropsykologi. Alle disse punktene er fullført og den nye og ukjente agendaen må få et innhold. Det er mange baller som svever i luften. Det er nå tid for foreningen å bestemme hvilke som skal tas ned og spilles videre. De neste styremøtene vil ha dette som tema. For at disse møtene skal bli så gode som mulige for foreningen etterlyses innspill og synspunkter fra medlemmene om hva som bør være hovedfokus for NNF i de kommende årene.

Det er forresten ikke helt sant at fremtidens agenda er helt ukjent. På sparket kan nevnes problemstillinger vi helt sikkert kommer til å forholde oss til: 1. På ledermøtet mellom de nordiske foreningene søndag 26. august var det enighet om nærmere utredning/drøfting av et eventuelt internordisk normeringsarbeid. 2. En ny konstruksjon (som sannsynlig-

(Fortsetter på side 2)

ISSN 1500-8347

Deadline for stoff til neste utgave: 1. mars 2002

Litt fra innholdet

7 th Nordic Meeting in Neuropsychology	8-11
Fonetisk og semantisk ordgenerering: Et normeringsstudie i Norge <i>Resyme. Evelin Tjemsland og Kjersti Wahlbækken</i>	12
INS 24 th Annual Mid Year Meeting i Brasilia	13
Nevropsykologi andre steder: Japan, Sør-Afrika og Tyskland	14-16
An ERP Study of Attention Deficit in Closed Head Injury: The contribution of Frontal Mechanisms <i>Resyme av doktorgradsavhandling. Ann-Kristin Solbakk</i>	17
Presentasjon av Epostgruppen NNF_Listserver	18

Lederen har ordet...

(Fortsatt fra side 1)

vis blir kalt Norsk Forum for Nevropsykiatri) vil bli stiftet på et møte 18-19. oktober på Plaza Hotell i Oslo. Dette er tenkt som et tverrfaglig forum (primært nevrologi, nevropsykologi, psykiatri). NNF har vært sterkt involvert i skapelsen av dette forumet gjennom deltagelse i de innledende møtene og i interimstyrets arbeid. Våre synspunkter er blitt godt mottatt og gjenspeiles sammen med de andre faggruppens synspunkter i forslag til vedtekter som undertegnede har hatt hovedansvaret for å formulere. Dette forumet skal ha som hovedmålsetting å støtte og initiere forskning og kompetansehevede tiltak innenfor feltet nevropsykiatri. Det vil ikke være noen konkurrent til NNF som i vesentlig større grad vil fokusere på og gå i dybden innen nevropsykologiske problemstillinger. Medlemmer av NNF oppfordres derfor til å delta aktivt i dette nye tverrfaglige forumet. 3. Det har tidligere vært pekt på at organisering av nevropsykologi i

norsk helsevesen har foregått relativt tilfeldig og ikke på bakgrunn av noen overordnet plan eller behovsanalyse. Dette er en problemstilling som fagfeltet må holde et skarpt blikk på og hvor NNF sammen med Fagutvalget/NPF må påta seg et særlig ansvar. Det er i dag 92 spesialister i nevropsykologi, men det er høyst uvisst om disse er plassert tilfredsstillende i helsevesenet slik at de får anledning til å ta det ansvaret som deres kompetanse tilsier. Fagutvalget har planlagt å gjøre en undersøkelse for nærmere å kartlegge nevropsykologenes ansettelsesforhold. Videre diskusjoner rundt denne problemstillingen bør foregå i NNF. 4. Et siste tema som skal nevnes i denne sammenheng er deltagelse i arbeidet med mulig felles europeisk spesialistutdanning.

Emil Hassen

Den nye redaktørens spalte

Støvsyken har for lengst lagt seg etter at gammelredaktør Knut spant pr. motorsykkel ut fra spaltene i novembernummeret ifjor. Mens *Nevropsykologis* lesere ennå var øre etter motorbrølet har jeg spasert på myke gummisåler inn mellom spaltene uten at noen merket det.

Her er jeg.

Mens Knut var alene om oppgaven har jeg fått med meg en solid redaksjonsgruppe bestående av Gro Strømnes, Knut Hestad og Sverre Andresen (webmaster). Knut strevde en del med å få inn stoff. Vi håper dette skal gå bedre når vi er flere, men vi er fortsatt avhengig av aktiv medvirkning fra leserne for å utvikle en bulletin med relevant og variert innhold, som er spennende å hente i postkassen. Vi har et ønske om at *Nevropsykologi* som årsmøtene og nettsidene skal fungere som en møteplass for norske nevropsykologer. I denne forbindelse har vi i de kommende numre planer om en "fra praksis" spalte der vi i reportasjeform vil presentere hva norske nevropsykologer jobber med. Vi kommer til å oppsøke ulike fagmiljøer, men har ikke oversikt over alt som foregår i vårt lange land. Vi vil derfor sette stor pris på å bli kontaktet av lesere som jobber innenfor felter de ønsker presentert.

Videre har vi et håp om å kunne presentere, i komprimert form, forskning og utviklingsarbeid medlemmene er i gang med. Som en begynnelse vil vi i dette og kommende numre presentere resymeer av skriftlige arbeider levert i forbindelse med søknad om godkjenning til spesialiteten i klinisk nevropsykologi. Fagutvalget har påtatt seg å velge ut aktuelle arbeider.

Den nye redaktøren skal ikke stikke under en stol at bulletinen du nå er i ferd med å bla igjennom ikke ble til med et knips med fingrene. Den er resultatet av et ganske langt teknisk hinderløp. Et verktøy skulle læres fra scratch. Enkelte hindere har vært veldig høye, jeg har gått på trynet mange ganger, men karret meg over til slutt, med skrubbsår på knærne. Takk til Knut som har vært tilgjengelig på nødtelefon. Det blir med stor spenning jeg henter dette nummeret i postkassen for å se hva trykkeriprosessen har avstedkommet. Har spaltene hoppet og danset ber jeg om lesernes overbærenhet. Neste nummer vil komme ut i mars/april.

På gjensyn!

Helen Haanes

Nevropsykologi

Organ for

Norsk Neuro-
psykologisk

Forening

Redaktør:

Helen Haanes

Nevropsykologisk
poliklinikk.

Røde Kors Klinikk,

Fr. Stangs gt. 11-13,

0264 Oslo

Tlf: 22 541155

Fax: 22 921783

Mob 926 63 509

Redaksjons-

komite

Sverre Andresen

Knut Hestad.

Gro Strømnes

nevropsykologi@nevropsykologi.no

Opplag:

250

Trykk:

Designtrykkeriet

Regnskap 2000—Busjettforslag 2001

NORSK NEVROPSYKOLOGISK FORENING

RESULTATREGNSKAP	2000	1999
DRIFTSINNTEKTER		
Medlemsavgifter	54.950	34.250
Overskudd fra årsmøte/seminar/kurs	<u>95.166</u>	<u>44.818</u>
Sum driftsinntekter	<u>150.116</u>	<u>79.068</u>
DRIFTSKOSTNADER		
Reiseutgifter styremedlemmer, servering, lokale	22.392	26.691
Banktjenester, kontorutgifter, bulletin	<u>45.136</u>	<u>28.766</u>
Sum driftskostnader	<u>67.528</u>	<u>55.457</u>
Driftsresultat	<u>82.587</u>	<u>23.611</u>
FINANSINNTEKTER		
Renteinntekter	<u>4.379</u>	<u>3.418</u>
ÅRSRESULTAT	<u>86.967</u>	<u>27.029</u>
Overføringer:		
Overført egenkapital	<u>86.967</u>	<u>27.029</u>
BALANSE pr. 31.12	2000	1999
EIENDELER		
Bankinnskudd	<u>201.424</u>	<u>114.457</u>
EGENKAPITAL		
Saldo 01.01.	114.457	87.428
Årsresultat overført	<u>86.967</u>	<u>27.029</u>
Sum egenkapital 31.12.	<u>201.424</u>	<u>114.457</u>

Bergen, 16. januar 2001

Revidert:

BUDSJETTFORSLAG 2001

INNTEKTER	
Medlemsinntekter (180 medlemmer)	54.000,-
Overskudd årsmøte/seminar	<u>50.000,-</u>
Sum	104.000,-
UTGIFTER	
Reiser styret	24.000,-
Porto	10.000,-
Banktjenester	500,-
Lønn, sekretærtjenester	16.000,-
Kopiering, kontorrekvisita, programvare	20.000,-
Nyhetsbulletin	8.500,-
Beverting styret	2.000,-
Diverse	<u>1.000,-</u>
Sum	82.000,-
Driftsresultat	22.000,-
Renteinntekter	4.000,-
Årsresultat/overskudd	<u>26.000,-</u>

Beretning om styrets virksomhet i årsmøteperioden november 2000 til august 2001

Det har vært avholdt styremøter: 9/2-01, 27/4-01 og 13/6-01. Utover dette har styret samt program- og organisasjonskomiteen til 7th Nordic Meeting in Neuropsychology hatt mye kontakt. Følgende sentrale saker har vært behandlet:

1. Konstituering av nytt styre ble foretatt 9. februar 2001 med følgende sammensetning og funksjon:

Faste medlemmer:

Leder: Erik Hessen

Nestleder: Ivar Reinvang

Grete Bryhn

Sverre Andresen (web-ansvarlig/red. Book of Abstracts)

Knut Hestad

Varamedlemmer:

Nils Inge Landrø

Jan Høyersten

Astri Lundervold (Kasserer)

Gro Strømnes

Marit Sagnes Matthäus

Berit Hilt har vært foreningens sekretær med tilleggsansvar for kassererfunksjoner sammen med Astri Lundervold.

2. Veileder i nevropsykologi

Arbeidet med veileder i nevropsykologi ble slutført i begynnelsen av juni. Etter gjennomgang av kommentarer og høringsuttalelser fra medlemmene ble endelig utgave av veilederen ført i pennen av Grete Bryhn og Nils Inge Landrø. Stor takk til dem. Veilederen er i nåværende form primært rettet mot brukere av nevropsykologiske tjenester. Det kan være aktuelt med revidering av veilederen på et senere tidspunkt dersom man ønsker en veileder med et annet formål. Veilederen er for tiden til vurdering i NPF med tanke på publikasjon i Tidsskriftet på linje med andre behandlingsveiledere. Ved å velge en slik fremgangsmåte vil veilederen kunne kopieres i A4 format fra print laget av trykkeriet med henblikk på videre distribusjon.

3. 7th Nordic Meeting in Neuropsychology.

Foreningen er ansvarlig for Nordic 2001. Det praktiske ansvaret for gjennomføringen av kongressen ble delegert til programkomite (Leder Ivar Reinvang, Hallgrim Kløve, Stein Andersson, Kenneth Hugdahl, Bjørn Rishovd Rund og Kirsten Stabell) og til organisasjonskomite (Leder Kjetil Sundet, Grete Bryhn, Sverre Andresen, Astri Lundervold og Anne-Grete Urnes, kasserer). Inger Raagholt Arrangementservice ble engasjert for å bistå organisasjonskomiteen som profesjonell kongressarrangør. Komiteene har nedlagt et stort dugnadsarbeid for å realisere kongressen. Styret har vært holdt løpende orientert om fremgangen i planleggingsarbeidet. På styremøte 13. juni fikk styret en grundig gjennomgang av det faglige og sosiale programmet av ledelsen for komiteene. Det ble besluttet at økonomisk overskudd fra kongressen skal tilfalle NNF.

4. Nevropsykologi

Etter at Knut Dalen takket av som første redaktør av *Nevropsykologi* ble ulike modeller for å drive tidsskriftet videre diskutert. Det har vært et problem å drive inn nok stoff til bulletinen. Styret besluttet derfor at bulletinen i tillegg til redaktør må ha en redaksjonskomité som sammen tar ansvar for å gi ut bulletinen to ganger pr. år. Ingen i styret ønsket å påta seg redaktørfunksjonen. På den bakgrunn har Helen

Haanes sagt seg villig til å være redaktør. Som redaksjonskomite får hun med seg: Sverre Andresen, Gro Strømnes og Knut Hestad. Book of Abstracts for Nordic 2001 gis ut som særnummer av *Nevro-psykologi* med Sverre Andresen som redaktør. Første ordinære nummer av *Nevropsykologi* i 2001 kommer ut til høsten og har deadline 1. september.

5. Europeisk spesialistordning i nevropsykologi

På årsmøtet 2000 og i *Nevropsykologi* er det tidligere orientert om at NNF har deltatt på møte under INS i Brussel 2000 med de andre nevropsykologiske organisasjonene om felles europeisk spesialistutdanning i Europa. Det er fra vår side etterlyst videre fremdrift i dette arbeidet. Vi har fått svar fra komiteens sekretær Luciano Fasotti i Nijmegen om at arbeidet med å få status som EU godkjent komité er utsatt inntil videre grunnet sykdom i familien til komiteens leder.

6. INS Stockholm 2002.

NNF er representert ved tidligere leder Hallgrim Kløve i organisasjons- og programarbeidet for INS 2002. Hver av de nordiske foreningene er blitt forespurt om å bidra til finansiering av en foreleser med kr. 20.000,-. Steven Rao eller James Swanson er foreslått. Styret har besluttet at NNF vil bidra med nevnte beløp.

7. Årsmøtet 2002.

Møtet vil etter all sannsynlighet bli holdt sent på høsten 2002. Styret har vedtatt at hovedtema skal være nevropsykologi i relasjon til psykopatologi/psykiatri. Nils Inge Landrø og Jan Høyersten har påtatt seg å se mer spesifikt på tema og aktuelle navn for videre drøfting i styret i løpet av høsten.

8. Nasjonalt forum for nevropsykiatri-NFN.

Etter innledende møte med overlege Dag Aarsland, prof. Leif Gjerstad og Erik Hessen fra NNF ble første møte i interimstyret i NFN arrangert på Gardermoen 14. juni. Interimstyret består av Leif Gjerstad, Nils Erik Gilhus, Svein Ivar Mellgren, Ulrik Malt, Dag Aarsland, Edvard Moser, Astri Lundervold og Erik Hessen. Konstituerende møte 18-19. oktober på Plaza hotell i Oslo ble planlagt. Interimstyrets funksjon er å være valgkomite, foreslå vedtekter og organisering av forumet. Invitasjon til møtet sendes ut gjennom aktuelle tidsskrifter til psykologer, nevrologer, psykiatere og basale nevroforskere. Sentrale oppgaver for forumet er foreslått å være: arrangement av møter, skape nettverk av forskere, utdanne legespesialister, psykologer og allmennleger, initiere forskning og skape kontakter med utlandet. I første omgang foreslås det at forumet skal arrangere et årlig møte. Det foreslås at forumet skal ledes av et styre på 5 medlemmer (med vara) som velges av et årsmøte. I tillegg foreslås å oppnevne en referansegruppe som styret kan støtte seg til. Blant de 5 medlemmene skal det være minst en nevropsykolog, en nevrolog og en psykiater. I tillegg skal det være minst en med interesse/kompetanse innen basal nevroforskning. Utkast til vedtekter formuleres av Erik Hessen. I utgangspunktet foreslås ikke medlemskap, men kun et forum som har et styre. For å finansiere virksomheten tenkes en delt løsning der varierende medisinalfirmaer bidrar i tillegg til deltageravgift for faglige møter. Det var enighet om å stille som betingelse overfor sponsorer at psykologer og andre som ikke skriver ut medisiner får samme grad av støtte som leger. Det ønskes innspill fra NNF's medlemmer frem mot og under stiftelsesmøtet for å bidra til å skape et best mulig Nasjonalt forum for nevropsykiatri.

Oslo 17. august 2001

Erik Hessen
leder

Referat Årsmøte Norsk Nevropsykologisk Forening - Oslo 23.08.01

Årsmøtet ble avholdt i forbindelse med 7th Nordic Meeting in Neuropsychology, Oslo Folkets Hus. Antall fremmøtte var ca 30 medlemmer. Leder Erik Hessen ønsket velkommen og orienterte om saksliste. Kopier av regnskap, budsjettoversikt og årsberetning var tilgjengelig for de fremmøtte på årsmøtet og finnes annet sted i dette nummer (red). Det ble informert om prosedyrer for styrevalget. Stemmesedler var tilgjengelige under årsmøtet. Medlemmer som ikke får stemmeseddel i løpet av årsmøtet vil få tilsendt stemmeseddel. Denne skal returneres i vedlagt konvolutt innen 1. oktober.

Sak 1: Valg av møteleder og referent

Til møteleder ble valgt Knut Dalen og som referenter Kjellaug Grøsvik og Bente Ubostad

Sak 2: Beretning om styrets virksomhet i årsmøteperioden

Leder Erik Hessen informerte om styrets virksomhet i perioden november 2000-august 2001.

Veileder i Nevropsykologi er ferdig og ført i pennen av Nils Inge Landrø og Grethe Bryhn. Avklaring fra NPF m.h.p eventuell utgivelse av veilederen som bilag til TPNF forventes i løpet av kort tid.

Nordisk Møte i Nevropsykologi pågår samtidig med årsmøtet i NNF. Foreningen er ansvarlig for møtet, men organiseringen har vært delegert til program- og organisasjonskomiteen. Økonomisk overskudd fra konferansen skal gå til NNF.

Bulletinen: Det er opprettet en redaksjonskomité med ny redaktør:

Helen Haanes	redaktør
Sverre Andresen	medl. red.komitè
Gro Strømnes	medl. red. komité
Knut Hestad	medl. red. komité

Europeisk spesialistordning nevropsykologi. Komité opprettet ved INS-møtet i Brussel 2000. Arbeidet er utsatt grunnet sykdom hos komiteens leder.

INS-møtet Stockholm 2002. Hallgrim Kløve sitter i organisasjons- og programkomiteen for møtet. NNF vil etter forespørsel bidra med økonomisk tilskudd på 20 000 kr til én invitert foreleser. Aktuelle navn er James Swanson eller Stephen Rao. Fra salen ble det reist spørsmål om et eventuelt overskudd fra INS-møtet vil bli tilbakeført til NNF. Man vil gå videre med spørsmålet.

NNF Årsmøtet 2002. Faglige tema vil etter planen være knyttet til nevropsykiatri/nevropsykologi

Nasjonalt forum for nevropsykiatri (NFN) Med bakgrunn i interesse for å danne et felles forum er det nedsatt et interimsstyre bestående av to nevrologer, to psykiatere to nevropsykologer og en basalforsker. Det vil bli avholdt konstituerende møte i oktober i Oslo. Forumets formål skal være å stimulere det nevropsykiatriske fagmiljøet. Møtevirksomheten vil basere seg på sponsorfinansiering (varierende medisinalfirma), men det er stilt krav om at psykologer i samme grad som medisinerer skal få støtte til sin deltakelse. Det er ønskelig med innspill fra medlemmene i NNF frem mot stiftelsesmøtet. Henvendelser kan rettes til Erik Hessen eller Astri Lundervold. Det understrekes at forumet ikke skal ha en konkurrerende funksjon i forhold til NNF, men at det må betraktes som et supplement og et forum der ulike faggruppers tilnæringer til feltet kan ha et møtepunkt. NFN skal i utgangspunktet ikke være et medlemskapsforum, men man ser for seg en mulig utvikling i denne retning. Fra salen kom spørsmål om Forum for klinisk nevrovitenskap ikke ville være et bedre navn. Navnevalget diskuteres og kan påvirkes ved stiftelsesmøtet.

Sak 3: Framlegging og behandling av revidert regnskap

Kasserer Astri Lundervold la frem regnskap. *Regnskapet presenteres separat i dette nummer (red).* Regnskapet ble godkjent uten anmerkninger .

Sak 4: Godkjenning av budsjett

Budsjettforslag ble fremlagt av kasserer. Fra salen ble spurt om det er ønskelig med en egenkapital i den størrelse som nå foreligger. Medlemmene vil bli stimulert til debatt rundt foreningens økonomi, ønsker og mål. Muligheten for å opprette et fond ble nevnt. Budsjettforslaget ble godkjent.

Sak 5: Behandling av innkomne forslag

Ingen innkomne forslag.

Sak 6: Fastsettelse av kontingent og kontingentens gyldighetstid

Nåværende kontingent – 300 kr pr år – opprettholdes med varighet til neste årsmøte.

Sak 7: Valg av 2 revisorer

Astri Lundervold orienterte om at man har brukt NPFs revisorer. Ordningen ble vedtatt videreført.

Sak 8: Valg av valgkomite

Det foreligger ikke forslag om ny valgkomite. Denne blir således opprettholdt kommende periode og består av:

Kjellaug Grøsvik
Ole Bosnes
Jens Egeland
Anne Christine Schanke

Sak 9: Eventuelt

Det er ikke kommet inn saker under eventuelt.

Bente Ubostad   Kjellaug Grøsvik

Referatet er noe forkortet (red.)

Foto: Nina Berg/Knut Dalen

Leder i NNF Erik Hessen legger fram melding fra styret om aktiviteten i året som gikk

Ikke alle benkeforslag på årsmøtet var like engasjerende for deltakerne.

Minutes from the meeting between the Nordic neuropsychological associations August 26th 2001 in Oslo

Presence: Taina Nybo, Katarina Frank, Gunilla Øberg, Ivar Reinvang and Erik Hessen.

1. **The 8th Nordic Meeting in Neuropsychology.** It was decided that the next meeting will be arranged by the Finnish Neuropsychological Association in 2003. The location will probably be Åbo or Helsinki.
2. **Cooperation between the Nordic Associations.** The possibility of conducting a Nordic normative study of neuropsychological tests was discussed. It was decided to have a discussion in each of the Nordic boards about the problem. As a first logical step each of the Associations should attempt to get a general overview of what kinds of tests and normative data that are available and in use in each country. This information is a necessary foundation for further decision making. It was suggested that one board member from each country should be made responsible for following up this work. No time limit was discussed. It was agreed that step number two – a possible normative study – is a major task that will require a multi center approach. The funding of such a project also represents a major challenge.
3. **Neuropsychological work with immigrant populations.** This was presented as a problematic field in Denmark. Neuropsychologists sometimes reject referrals of immigrants mainly because of validity problems when conducting a neuropsychological examination based on tests, methods and normative data that will not give people from different cultural backgrounds a fair evaluation. This is a problem in all the Nordic countries that is likely to increase in the years ahead. The neuropsychological society must meet this issue in a constructive way and further work and discussion is necessary. It was decided to arrange a workshop or symposium at the next Nordic meeting to focus on the problem and encourage work in this field.
4. **Spontaneous feedback related to the program of the 7th Nordic Meeting.** The Nordic meeting had a scientific focus and the response to this was basically positive. Some participants had asked for more clinical relevant workshops and were uncertain that they would come to another Nordic meeting with a similar content. This was acknowledged as a problem to be considered when planning Nordic meetings in the future.

Erik Hessen
Oslo, September 2nd 2001

7th Nordic Meeting in Neuropsychology, Oslo, 2001

Pga. en kommunikasjonssvikt mellom program- og organisasjonskomiteen kom ikke abstractet til symposium 2 med i Book of Abstracts. Det presenteres derfor her.

Symposium 2 (organiser G. Goldstein)

The History of Clinical Neuropsychology and Current Practice in the United States and Europe

Participants: Anne-Lise Christensen, Gerald Goldstein, and James C. Reed (also Chairman)
Hallgrim Kløve will be the Discussant.

Clinical neuropsychology is approaching its adolescent stage of development, but it is already dividing into diverse schools of thought and patterns of practice. Each school can be traced to earlier thinking, and contributions of major investigators between the two World Wars.

In the practice of clinical neuropsychology today, in both North America and Europe, the two main approaches are characterized as the "process" and the "fixed battery" approach. The proposed symposium will review historical research of selected scientists and clinicians who made major contributions that have influenced the two schools of thought. An overview of pre-World War II thinking will be provided and examples of early neuropsychological testing will be presented, but the main emphasis will be on the contributions of Kurt Goldstein, Martin Scheerer, Ward Halstead, Ralph Reitan, Arthur Benton and Aleksandr R. Luria, and how these leading scholars have helped determine and shape present-day clinical assessment, practice, and neuropsychological theory. The merits and demerits of the process approach vs. the fixed battery will be reviewed in their historical context. Individuals who have had direct associations with these historical figures who pioneered the initiation and development of clinical neuropsychology as a discipline will present the symposium.

Gerald Goldstein is a student of Martin Scheerer, and earlier attended the lectures of Kurt Goldstein in New York City. He will review their approach to clinical neuropsychology, which greatly resembles what is now called the process approach, and briefly relate its applications to his own research in schizophrenia and autism.

James Reed was a post-doctoral Fellow with Ralph Reitan and was also a student of Arthur Benton. He will review the development of the Halstead-Reitan Neuropsychological Test Battery and the tests and procedures developed by Arthur Benton.

Anne-Lise Christensen was a student and colleague of Luria. She will review his influence on the development of neuropsychology in Europe, with particular emphasis on the Scandinavian countries, as well as relationships between Luria's theories and the process approach as it developed in the United States.

Hallgrim Kløve, who is an early colleague of Ralph Reitan, as well as very conversant with European neuropsychology, will be our discussant, and will overview and integrate the three presentations.

7th Nordic Meeting in Neuropsychology, 2001

Foto: Nina Berg
Knut Dalen
Helen Haanes

Fra åpningen av møtet: Ivar Reinvang, leder av programkomiteen, Kjetil Sundet, leder av organisasjonskomiteen og Erik Hessen, leder NNF.

Det var 359 deltagere på møtet

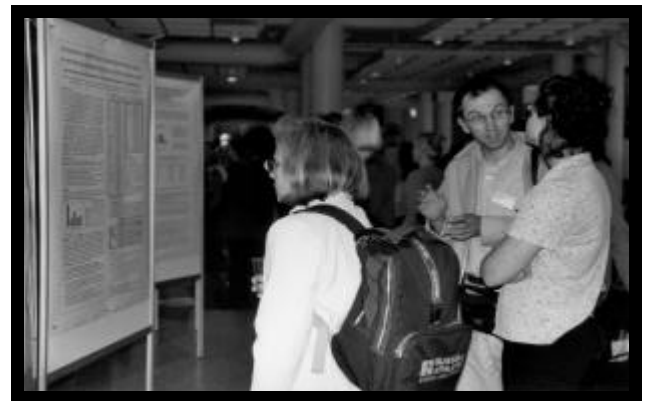
Workshop med Stephen Hinshaw

"If you've come to hear old people reminiscing you're in the right place, but if you've come to watch dinosaurs you're not!" James Reed under symposiet *The history of clinical neuropsychology and current practice in the United States and Europe*

Historie og ny teknologi. En lett stresset Knut Dalen har fått teknisk hjelp fra kongressenteret for å få Anne-Lise Christensens PowerPoint presentasjon til å fungere. James C. Reed, Hallgrim Kløve og Gerald Goldstein holder seg diskret i bakgrunnen.

Postersession. Anne-Grete Urnes i dyp konsentrasjon

Festmiddag på Najaden. Vel i mål og tid for å slippe ned skuldrene etter en vellykket kongress. "Premieutdeling" ved leder Erik Hessen. På "pallen" Kjetil Sundet, Sverre Andresen og Ivar Reinvang.

Fra mottagelsen i Oslo Rådhus: Knut Dalen og Erik Hessen

Fonetisk og semantisk ordgenerering: En normeringsstudie i Norge

Nevropsykologi vil i de kommende numre presentere sammendrag av skriftlige arbeider levert i forbindelse med søknad om godkjenning til spesialiteten i klinisk nevropsykologi.

Fagutvalget har påtatt seg ansvaret for å velge ut aktuelle arbeider for publisering. Første par ut er Kjersti Wahlbækken, Psyk. Specialisttjeneste Vestfold og Evelin Tjemsland, Habiliteringstjenesten i Vestfold. Studiet ble for øvrig presentert på 7th Nordic Meeting in Neuropsychology august 2001

Ordgenereringsprøver er sensitive overfor hjerneska-
de og nevrologiske/psykiatriske tilstander. Administ-
rering av både fonetisk og semantisk ordgene-
ringsprøve tyder på at ulike kliniske tilstander kje-
netegnes med spesifikke responsmønstre. Blant nors-
ke klinikere er fonetisk prøve, kjent som FAS, mest
utbredt. Tilgjengelige normer har vært basert på ame-
rikanske og kanadiske studier, presentert bl.a. i
Spreen & Strauss (1998). Relevant litteratur advarer
mot bruk av normer basert på engelskspråklige ut-
valg overfor personer med annen språklig bakgrunn.
Dermed fremkommer behovet for norske normer.

Vår studie var basert på testresultater fra 201 norsk-
fødte og norskstalende personer i alderen 16-77 år.
Eksklusjonskriterier var dysleksi eller kjent psykiat-
risk/nevrologisk tilstand. 50 personer inngikk i kont-
rollgruppen til et større norsk forskningsprosjekt
(Bergen-Oslo-prosjektet: Hjernefunksjon ved psykis-
ke lidelser).

Vi registrerte totalt antall ord pr. bokstav (F-A-S) og
semantisk kategori (Dyr & Klær) i fire 15-sek. inter-
valler og totalt antall feil og gjentakelser. Deltakerne
var delt i fire aldersgrupper (16-29 år, 30-44 år, 45-
59 år og 60-77 år) og i tre utdanningsgrupper (<13
år, 13-15 år og >15 år).

Testverdiene var gjennomgående normalfordelte. Ut-
danningslengde forklarte 21% av variansen for fone-
tisk ordgenerering og 7% av variansen for semantisk
ordgenerering. Alder forklarte kun 1% av variansen
for begge prøver. Utdanningslengde hadde jevnt over
betydning for fonetisk ordgenerering. Prestasjonene
her steg med utdanningsnivået. På semantisk prøve
er gruppen med lav utdanning signifikant forskjellig
fra de med midlere og høy utdanning. Deltagerne i
alderen 30-59 år genererte flest ord på begge prøver.
Aldersgruppen 60-77 år gjorde det signifikant dårlig-

gere enn resten på semantisk prøve. Det genereres
signifikant flere ord i løpet av testens første 15-sek.
intervall sammenlignet med de siste 15 sekundene.
Forholdet her var 2:1 og gikk igjen for alle enkelt-
ledd og alle aldersgrupper. 84% av deltagerne ga ing-
en feilresponser og 48% hadde ingen gjentakelser.
Det var signifikante forskjeller mellom antall ord ge-
nerert på hver av de tre bokstavene og for hver av de
semantiske kategoriene.

Resultatene viser viktigheten av å bruke samme bok-
stav og semantisk kategori. Reliabiliteten øker ved
samtidig bruk av både fonetisk og semantisk ordprø-
ve. Forskjellen mellom prestasjoner på disse to test-
varianter kan ha klinisk betydning. Det vil være in-
teressant å få mer kunnskap om hvordan kliniske
grupper i Norge responderer. Den eldste aldersgrup-
pen besto forøvrig av få deltagere med relativt lite
formal utdanning. Det advares derfor mot å bruke
normene i et gerontopsykologisk øyemed.

Kjersti Wahlbækken

Psyk. Specialisttjeneste Vestfold fylkeskommune,
Pb. 2168 postterminalen, 3116 Tønsberg
Tlf: 33342310, fax: 33343934

Evelin Tjemsland

Tverrfaglig spesialisttjeneste Vestfold fylkeskommune
Pb. 1209 Trudvang, 3105 Tønsberg
Tlf: 33308200, fax: 33312276

frosk
fløskel
fiskekake
fnis
falmet
fadese
f.....

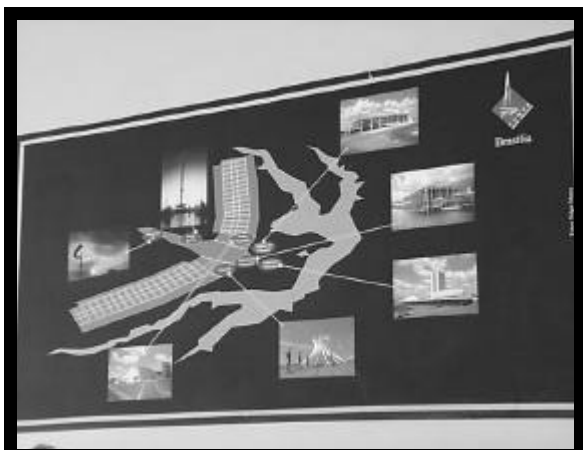
aske
apekatt
agnosi
alm
absinth
amøbe
apostel

smak
sol
skrap
skrot
snuble
satan

Noen glimt fra International Neuropsychological Society, 24th Annual Mid-Year Meeting i Brasilia, 4. - 7. juli 2001

KNUT DALEN OG NINA BERG
(Tekst og foto)

Byen Brasilia må vere resultatet av eit av dei største politiske og arkitektoniske eksperimenta i verda. Etter at politikaren Juscelino Kubitschek tok munnen litt for full under eit valmøte i 1955, og lova å byggje ein ny hovudstad "in the middle of nowhere", vart Brasilia bygd i løpet av ein treårsperiode og stod ferdig ein onsdag i april 1960. INS-møtet, som var organisert av SARAH Networks of Hospitals, med Stefano F. Cappa som leiar, var nok langt meir gjenomtenkt, planlagt, innhaldsrikt og fullt av menneskeleg sjarm.

Brasilia er konstruert på teikebrettet og bygd opp som eit fly eller ein fugl sett ovanfrå. Resultatet har vorte ein by som er symmetrisk og spesiell, med mykje spennande arkitektur.

INS-møtet var ein svært synleg del av sentrum i Brasilia. Sarah Hospital i bakgrunnen.

Det var rundt 400 deltakarar på møtet. Det faglege nivået på dei ulike vitenskaplege sesjonane og symposia var som vanleg høgt, i beste INS-tradisjon. Som tilreisande var det likevel minst like imponerende å bli kjend med SARAH Hospital. Dei fleste vi snakka med trudde først at dette var eit privat sjukehus for dei rike, ut frå arkitektur, miljø og atmosfære. Det synte seg likevel at dette var eit offentleg sjukehus. Ved å vere med på omvisning på sjukehuset, fekk vi eit godt innblikk i korleis rehabilitering er organisert i Brasil. Vi kunne også få eit bilete av kva som ser ut til å vere rehabiliteringsideologien i landet. Skal ein summere opp dette inntrykket, må det vere at det faglege nivået på SARAH Hospital er svært høgt, men at pasientane etterpå i stor grad er prisgitt kva familien kan stille opp med av langsiktig oppfølging.

Sarah hospital er eit imponerende rehabiliteringssjukehus, der ein får eit godt innblikk i brasiliansk rehabiliteringsideologi

Eit fantastisk innslag med indianerkultur på banketten.

Nevropsykologi andre steder

Nevropsykologi i Japan: Intervju med Mika Otsuki

HELEN HAANES
(Tekst og foto)

Mika Otsuki var eneste japanske deltager på the 7. Nordic Meeting in Neuropsychology og bidro på postersession med tittelen "The factor that improves the repetition ability in the patients with Wernicke's aphasia". Hun har arbeidet mange år sammen med professor Yoshiaki Soma ved Niigata University innen afasi-feltet og har flere publikasjoner i internasjonale tidsskrifter. Hun forteller at hun kom over kongressen på nettsidene våre. På spørsmål om hva som fikk henne til å delta på en kongress helt oppunder iskanten svarer hun at det var nettopp dette - det eksotiske ved Norge - som tiltrakk henne. Videre har hun og hennes foreldre, som er med til Norge, en spesiell interesse for Vigelandsparken: Hennes far jobber i en skulpturpark i Osaka hvor det visstnok finnes enkelte kopier av Vigelandskulpturene!.

Mika forteller at den Japanske nevropsykologiske forening ble grunnlagt på et studentmøte i 1971 med en håndfull medlemmer. Medlemsmassen nærmer seg nå 2000, men hun anslår at kun ca. halvparten er nevropsykologer. Foreningen utgir et nevropsykologisk tidsskrift 4 ganger årlig.

Tross foreningens lange historie er nevropsykologi et lite og relativt ukjent fagfelt i Japan og det er ikke mange nevropsykologer som jobber med forskning. Hun tror en viktig årsak er manglende forståelse for feltets betydning hos myndighetene. Bl.a. er vederlagene sykehusene mottar for nevropsykologiske utredninger svært lave, slik at få sykehus ansetter nevropsykologer. Det er vanskelig å finne praksisplasser og ingen systematisk utdanning for nevropsykologer. Det er også vanskelig å finne stillinger som er øremerket nevropsykologi. Mika, som i utgangspunktet

er nevrolog, med videreutdanning i nevropsykologi, jobber på en medisinsk avdeling, hvor hun har mindre tid enn hun ønsker til fordype seg i nevropsykologiske problemstillinger.

Tradisjonelt har de fleste nevropsykologene i Japan 3 årig grunnutdanning som *speech therapist*. Enkelte har treårig grunnutdanning i psykologi. Det er ingen formell sertifisering av nevropsykologer. Utdanning og trening foregår normalt ved arbeid som trainee under en seniornevropsykolog i 1-2 år. Inntil 1999, da man innførte et sertifiseringssystem for *speech therapists*, tok de fleste Japanske nevropsykologer sin utdanning i utlandet.

Tross fagfeltets vanskelige stilling i Japan føler Mika at situasjonen er i ferd med å lysne. Generelt ser man blant japanere, som andre steder, en økende interesse for hjerne-adferds spørsmål. Særlig i forbindelse med sosiale problemer knyttet til en stadig voksende eldrepopulasjon rettes det fra myndighetenes side økende oppmerksomhet mot demensproblematikk. Bl.a. på denne arenaen øyner Mika muligheter for videreutvikling og anerkjennelse av det nevropsykologiske fagfeltet i hennes hjemland.

Adresse: Mika Otsuki, Cerebrovascular Division, Dept. of Medicine, National Cardiovascular Center, 5-7-1, Fujishirodai, Suita, Osaka, 565-8565, Japan. E mail: miotsuki@hsp.ncvc.org.jp

(Hun unnskylder at Nevropsykologisk forening i Japan ikke har noen E-mailadresse. Dette skal tas opp på deres 25. møte 15. og 16 september!).

Nevropsykologi i Sør-Afrika: Intervju med Lourenza Fourie

Lourenza Fourie og Jan Høyersten.

FOTO: KNUT DALEN

JAN HØYERSTEN

Lourenza Fourie er leder for den nevropsykologiske tjenesten ved et militærpsykiatri i Cape Town og deltok på 7th Nordic meeting in neuropsychology i Oslo med posteret *Outcome of rehabilitation following mild, moderate and severe head injury in the South African Defence Force: Re-entry in the workplace*. I Sør-Afrika med høy arbeidsledighet og begrensede sosiale stønadordninger er unge voksne ofte forsørgere for en hel storfamilie (*extended family*). Under slike sosioøkonomiske forhold blir det imperativt å forsøke å bedre hjerneskadde pasientens muligheter til å gjenoppta sitt arbeid - selv ved alvorlige hjerne-skader. I sitt studie ser Lourenza Fourie på faktorer som påvirker vellykket tilbakegang til arbeid.

Hun forteller om tilfredsstillende utstyr og økonomi ved sin arbeidsplass, mens problemer med tilfredsstillende normer, har andre dimensjoner i flerkulturelle Sør Afrika enn i Norge: Frem til -94 var Afrikaans og engelsk hovedspråk, mens man nå har ytterligere ni ulike bantuspråk som er offisielle! I tillegg kommer flere asiatiske språk som tales av mindre grupper. Stilt overfor denne mulikulturelle pasientgruppen blir det svært viktig for psykologene å være gode klinikere, kjenne populasjonene godt og være fortrolig med godt standardiserte tester. En av de fremtredende psykologene i landet, professor Viktor Nell, har arbeidet med krysskulturell nevropsykologi og med å utvikle normer for ulike grupper.

Det finnes to nevrofaglige foreninger i Sør-Afrika: The Brain and Behaviour Society, stiftet i 1980 og den nevropsykologiske foreningen, SACNA, stiftet noe senere. Begge organisasjonene har medlemmer fra flere profesjoner. SACNA har vokst og utgjør en aktiv gruppe profesjonelle som Lourenza omtaler som nevropsykologiens fanebærere i Sør-Afrika. I 1992 innførte SACNA et program for Continuing Professional Development (CPD), med et kreditteringssystem for vedlikeholdelse av faglig standard og sikring av adekvat trening. Etter dette har de innført en kreditteringseksaminasjon som må gjennomgås for å oppnå fullt medlemskap i foreningen. Lourenza fastslår at SACNA med sitt videreutdanningsprogram har innført faglige standarder på høyde med det som kreves i de profesjonelle foreningene i USA. I løpet av året blir SACNA formelt tilknyttet Sør-Afrikas psykologforening. Det siste SACNA har fått til er opprettelsen av et Ph.D. program i nevropsykologi ved Rhodes University som starter i 2003. Professor Ann Edwards er leder for denne etableringen.

Om hun skal nevne internasjonalt kjente psykologer som er eller har vært til inspirasjon for hennes arbeid nevner hun Barbara Wilson, George P. Prigatano og Muriel D. Lezak.

Lourenza er liten og lettbeint, opprinnelig utdannet danser og har flere verv i psykologforeninger i USA. Blant annet skal hun etter det nordiske møtet arbeide med organisering av nevropsykologkongress 5.-8. september i Cape Town. Hva synes hun så om vår nordiske kongress? Hun fremhever høy standard og mye tankevekkende forskning, men savner innspill fra nevropsykologers behandlingstenkning. Joda, hun har vært i Norge tidligere, kjenner folk her og liker landet, men beklager at hun ikke får gått i konserthus og operaen.

*Adresse: Lourenza Fourie, 2 Military Hospital,
POB 33, Newlands, 7725 Cape Town,
South Africa*

Email adress: lourenza@mweb.co.za

Nevropsykologi i Tyskland - noen opplysninger og personlige erfaringer

Ivar Reinvang, Psykologisk Institutt, UiO

FOTO: HELEN HAANES

Europeisk nevropsykologi har vært lite synlig i Norge. For mitt vedkommende bød det seg muligheter for nye erfaringer gjennom etablerte kontakter mellom forskningsmiljøer ved Psykologisk Institutt og tyske kolleger. Bakgrunn for disse betraktninger er to forskningsopphold av lengre varighet i 1997 og 2000 ved ulike akademiske sentra (Freiburg og Bremen).

Tysk nevropsykologi kjenner vi gjennom de klassiske beskrivelser av afasi, apraksi og agnosi omkring forrige århundreskifte, men vi er mindre kjent med tiden mellom de to verdenskriger. Det foregikk en betydelig virksomhet knyttet til opptrening av krigsskader etter første verdenskrig, men vi kjenner sentrale personer i denne sammenheng, f.eks. Kurt Goldstein, først og fremst for deres virksomhet i USA etter at de flyktet fra Nazi-styret.

De første professorater i nevropsykologi etter andre verdenskrig ble opprettet i Vest-Tyskland i 1960-årene og var knyttet til medisinske fakulteter. Først 10 år senere ble det opprettet nye stillinger ved psykologiske universitetsinstitutter.

Profesjonaliseringen av klinisk nevropsykologi kom med full styrke i 1980-årene, og denne utviklingen er særlig interessant for NNFs medlemmer. Den tyske nevropsykologiske forening (Gesellschaft für Neuropsychologie-GNP) ble grunnlagt i 1986. Etter flere års forhandlinger med den tyske psykologforening og andre relevante instanser har GNP fra 1995 fått ansvaret for spesialistutdanning og sertifisering av spesialister i klinisk nevropsykologi fra de tysktalende land i Europa. Man nedsatte samtidig en redaksjonsgruppe som skulle skrive en lærebok som dekket alle de relevante pensumområder for spesialiteten, og denne gir derfor et godt inntrykk av hva spesialist-

kravene omfatter (Sturm, Herrmann og Wallesch 1999). Det er blitt en bok som er ganske uvanlig ved at den spenner fra nevroanatomy til en detaljert gjennomgang av kravene til en nevropsykologisk spesialisterklæring i rettslig sammenheng.

Opplysninger om GNP finnes på foreningens hjemmeside (www.gnp.de), som inkluderer en kort orientering på engelsk. Det kan være interessant å nevne at foreningen nå har ca. 1400 medlemmer, og at fullt medlemskap er forbeholdt psykologer med universitetsutdanning tilsvarende vår embetseksamen. Viktige arbeidsområder for tyske nevropsykologer er stort sett de samme som hos oss, men jeg har inntrykk av at rehabilitering utgjør en mye større del av feltet når det gjelder antall stillinger. Fram til starten av 90-årene ble det opprettet nevropsykologstillinger ved i alt ca. 100 rehabiliteringsenheter for pasienter med hjerneskader, og man har en norm som sier at det bør være 1 stilling pr ca 25 pasienter. Senere har polikliniske enheter hatt en sterk vekst. Aktuelle vekstområder som trekkes fram av GNP er rehabilitering i tidlig sykdomsfase og utredning av gamle mennesker.

Vi står altså overfor en slagkraftig forening med et klart definert ansvar for spesialisering i klinisk nevropsykologi. Et godt tips er at tysk nevropsykologi vil ha en sterk innflytelse på videre europeiske bestrebelse for å formulere standarder innen klinisk nevropsykologi.

Referanse:

*W. Sturm, M. Herrmann, C. Wallesch (1999)
Lehrbuch der Klinischen Neuropsychologie.
Amsterdam, Swets & Zeitlinger.*

NY DOKTORGRAD I NEUROPSYKOLOGI

ANN-KRISTIN SOLBAKK

8. Juni 2001 disputerte Ann-Kristin Solbakk til dr. psychol graden. Avhandlingen har tittelen *An ERP Study of Attention Deficits in Closed Head Injury: The Contribution of Frontal Mechanisms*.

Hun presenterer her et sammendrag av avhandlingen

Lette hodeskader har typisk svært god prognose, men det er likevel en undergruppe av pasienter som rapporterer vedvarende symptomer og besvær som kan gi mistanke om en hjerneorganisk funksjonsforstyrrelse. Et av prosjektets hovedmål har vært å utvikle nye, teoretisk funderte metoder for vurdering av kognitiv funksjonssvikt etter lette hodeskader. Tradisjonelt er nevropsykologiske tester blitt benyttet og vanligvis avdekkes det få eller ingen sikre svikt-tegn hos pasienter med lette hodetraumer. Når disse er til stede fremkommer de imidlertid ofte på tester som er sensitive til frontale hjerneskader. Det har derfor vært spekulert i at funksjonsforstyrrelsen i de to gruppene reflekterer svikt i de samme underliggende hjerneprosesser. Denne oppfatningen er imidlertid ikke understøttet av empiri da det er fravær av studier som har foretatt en direkte sammenligning av kognitive utfall etter lette hodeskader og frontale hjerneskader. På bakgrunn av atferdsmål alene er det også vanskelig å spesifisere hvilke underliggende kognitive prosesser som er knyttet til svake testresultater. Registrering av elektrofysiologiske mål (event-related potentials; ERPs) under oppgaveløsning gir mulighet for å karakterisere ulike typer av oppmerksomhetssvikt. Resultatene tolkes med utgangspunkt i etablerte kognitive modeller for informasjonsbearbeiding.

ERP metoden er basert på EEG, men til forskjell fra konvensjonell EEG kan man ved hjelp av ERP studere hvordan hjernen bearbeider ulike signaler (f.eks. lyder eller bilder), og hvordan den elektriske aktiviteten endres i forhold til hvilken instruksjon som blir gitt (f.eks. "nå vil jeg at du skal reagere på denne bestemte lyden ved å trykke på en knapp hver gang du hører den, mens du skal ignorere alle andre lyder"). På denne måten kan man studere ulike aspekter ved oppmerksomhet, og en kan både si noen om graden av oppmerksomhet og hastigheten av informasjonsbearbeiding (f.eks. hvor lang tid bruker hjernen på å klassifisere ulike signaler som relevante eller irrelevante i forhold til hva pasienten ble bedt om å gjøre i den aktuelle oppgaven).

I dette prosjektet ble derfor tradisjonelle atferdsmål supplert med registrering av elektrofysiologisk aktivitet for å undersøke aspekter ved selektiv oppmerksomhet og eksekutiv funksjon hos en pasientgruppe med lette hodeskader, en gruppe med påviste (CT/MRI) frontale hjerneskader, og en frisk kontrollgruppe. Kriterier for å bli inkludert i gruppen

med lette hodeskader var at personen hadde pådratt seg en dokumentert hodeskade med mindre enn 30 minutters bevisstløshet og 24 timers PTA. Samtlige var henvist til nevropsykologisk undersøkelse pga. vedvarende symptomer (minst 1 år siden skadetidspunkt). Personer med tidligere sentralnervøs lidelse, alvorlig psykopatologi eller alkohol/narkotikamisbruk ble ekskludert (American Congress of Rehabilitation Medicine, 1993).

Resultatene på nevropsykologiske tester som er sensitive til frontal dysfunksjon viste sammenfallende resultater for de to hodeskadegruppene, men gruppene hadde ulike elektrofysiologiske responsprofiler. Resultatene bekrefter at en oppmerksomhetsforstyrrelse kan oppstå etter lette hodeskader, men denne kjennetegnes ikke ved langsommere informasjonsbearbeiding eller vansker med å skille relevant fra irrelevant informasjon sammenlignet med friske kontroll. Derimot indikerer ERP resultatene at pasienter med lette hodeskader har generelt mindre oppmerksomhetskapasitet enn sammenligningsgruppene. Pasienter med frontal hjerneskade hadde forlengede ERP latenstider på enkelte mål sammenlignet med friske kontroll og pasienter med lette hodeskader. Samlet støtter ikke studien hypotesen om at pasientene med kroniske plager etter lette hodetraumer hadde samme type av oppmerksomhetssvikt som de med frontale hjerneskader.

Resultatene er et bidrag til en pågående debatt innen klinisk nevropsykologi om betydningen av oppmerksomhetsforstyrrelser for å forstå kognitive svikt-tegn etter lette hodeskader. Studien bidrar til å spesifisere ulike typer av svikt hos hodeskadepasienter og plasserer disse innenfor en teoretisk forståelsesmodell for kognitiv funksjon.

ERP bidrar til å gi en detaljert funksjonsbeskrivelse, som i sin tur kan danne grunnlag for planlegging av rehabiliteringsmål. Metoden er også godt egnet som effektmål for vurdering av bedring av kognitive funksjoner. ERP undersøkelser inngår nå rutinemessig som ledd i nevropsykologiske utredninger ved Psykosomatisk avdeling, Rikshospitalet. Sunnaas sykehus benytter også ERP, foreløpig hovedsakelig i forskningsprosjekter. Det eksisterer normative verdier for noen av de mest studerte ERP komponentene, og et samarbeidsprosjekt mellom universitetet i Oslo, universitetet i Bergen, Rikshospitalet og Sunnaas sykehus har bl.a. til hensikt å fremskaffe norske normer for flere sentrale ERP komponenter. Dette vil bidra til å øke nytteverdien av ERP i klinisk nevropsykologisk sammenheng.

Epostgruppen NNF_Listserver

SVERRE ANDRESEN
webmaster@nevropsyk.org

For å lette kommunikasjonen innad i foreningen vår, har vi dannet en epost-gruppe for medlemmer av Norsk Nevropsykologisk Forening. Denne tjenesten har nå vært åpen i om lag ett år. Pr. dato er 37 NNF-medlemmer på-

meldt, men vi tror at alle våre medlemmer vil ha nytte av denne tjenesten. Eneste forutsetning for å kunne delta er tilgang på epost. Vårt mål er at alle medlemmer av NNF etter hvert også skal være innmeldt på denne epost-gruppen.

Hva er en epostgruppe?

En epostgruppe er rett og slett en tjeneste på internett hvor man sender meldinger til egruppens epostadresse (i vårt tilfelle *NNF_listserver@yahoo.com*). Denne meldingen vil så bli distribuert til alle medlemmene. På samme måte mottar man alle innleggene som andre medlemmer har skrevet. Et stort flertall av våre medlemmer arbeider i det offentlige helsevesen hvor de fleste ikke har noen enkel tilgang til internett av datasikkerhetsgrunner, men hvor mange har tilgang på epost. Vi vil derfor presisere at denne tjenesten ikke forutsetter at man har full tilgang til web, vanlig epost er tilstrekkelig.

Hvordan melder man seg på?

I prinsippet er det flere måter å melde seg på. Den enkleste er å sende en epost til NNF's webansvarlige (*webmaster@nevropsyk.org*) og vise til at man er medlem i NNF og be om å bli satt opp som medlem av gruppen.

Tjenesteleverandør.

Bruken av epostgruppen er gratis. Tjenesteleverandøren finansierer tjenesten sin ved å legge inn små reklamesnutter på slutten av meldingene. Vi var i utgangspunktet litt skeptisk til dette, men erfaringen etter ett år med denne gruppen har vært at reklamen

ikke har vært sjenerende eller intrusiv og det eventuelle ubehaget oppveies av at tjenesten er gratis. Gamle brukere av tjenesten vil ha lagt merke til at tjenesten, som tidligere ble drevet av *egroups.com*, nå er overtatt av *yahogroups.com* og samordnet med Yahoo! sin tjeneste. Vi håper at ingen av brukerne har opplevd noen ulempe med dette.

Den gamle *egroups*-adressen *NNF_listserver@egroups.com* er fremdeles aktiv, men vi anmoder deltakerne om i fremtiden å adressere innlegg til gruppen til *NNF_listserver@yahoo.com*.

Hva kan man få ut av epostgruppen?

Vi bruker epostgruppen rutinemessig til å sende påminninger om endringer i web-sidene, referater av møter og skriftlig materiale til medlemmer. Vi sender også ut informasjon om foredrag, doktor-disputaser og andre begivenheter. Epostgruppen er et ypperlig medium for faglig diskusjon og for å kunne stille spørsmål til kolleger. Slik kan epost-gruppen bli et effektivt bindeledd mellom kolleger.

Noen eksempler på tema som har vært luftet i vår epost-gruppe:

Erfaringer med dataskårte versjoner av Category Test

Har noen erfaringer med Mullen Scales of Early Learning som alternativ til Bayley?

Diverse meldinger om Nordisk møte som nå er avholdt.

Meldinger om diverse kurs, symposier, doktor-disputaser etc.

Saklister og referater fra årsmøter

Internasjonalt finnes det en rekke av slike epostgrupper innenfor klinisk nevropsykologi med stor deltakelse og ivrig diskusjon. Vi vil komme tilbake til en presentasjon av noen av disse internasjonale epost-gruppene ved en senere anledning.

Fra NNF_Listserver: Kurs og konferanser

European Network on Hyperkinetic Disorders (EUNETHYDIS)

"ADHD -From Genes to Therapy"

Friday 2nd November 2001, 0900 to 1530:
Soria Moria, Voksenkollveien 60, Oslo, Norway

For more information:
Prof. Terje Sagvolden, Department of Physiology, University of Oslo,
Post Office Box 1103 Blindern, N-0317 Oslo, Norway
E-mail: terje.sagvolden@basalmed.uio.no

Second International Luria Memorial Conference

To be held in Moscow, Russia, 24-27 September 2002
see website: <http://www.psy.msu.ru/science/conference/luria/english.htm>
Contact Yuri Mikadze at kmp@psy.msu.ru

Luria Centennial Celebration of ISCRAT,

To be held in Amsterdam, Holland, 18-22 June, 2002
Contact Dorothy Robbins at drobbins@socket.net or Tatiana Akhutina at akhutina@rambler.ru

Luria Conference,

To be held in Florence, Italy, September 2002
Contact Luciano Mecacci at meca@psico.unifi.it

Etterlysning

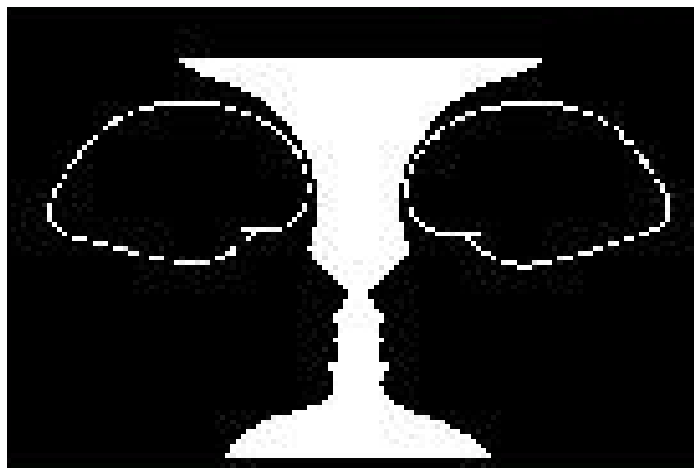
Mon det er noen her i Norge som bruker og har erfaring med Infant Mullen Scales of Early Learning (MSEL)?

I det internasjonale e-post forum for pедиатriske nevropsykologer har denne testen nylig blitt drøftet og varmt anbefalt som alternativ til Bayley Scales of Infant Development. Bl.a. fra så autoritativt hold som Elsa Shapiro. Jeg ville meget gjerne i kontakt med noen som anvender testen. Både instruksene generelt og de språklige delprøvene må jo tilpasses norske forhold, og da synes jeg det ville vært en fordel med ensartet praksis.

Vennlig hilsen Kirsten Stabell

kirsten.stabell@epilepsy.no

Returadresse:
Norsk Nevropsykologisk Forening
Seksjon for klinisk nevropsykologi, UiB,
Årstadveien 21
5009 Bergen

Styret i Norsk Nevropsykologisk Forening 2001

Leder: Erik Hessen
Nestleder: Ivar Reinvang

Faste medlemmer:

Sverre Andresen
Grethe Bryhn
Knut Hestad

Varamedlemmer:

Jan Høyersten
Nils Inge Landrø
Astri Lundervold
Marit Matheus
Gro Strømnes